

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ

Національний університет «Запорізька політехніка»

***Анотація.** В статті досліджено та класифіковано світовий досвід управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності приморських регіонів.*

Ключові слова: приморський регіон; конкурентоспроможність; конкурентоспроможність приморських регіонів.

***Abstract:** The article examines and classifies the world experience of management decisions to ensure the competitiveness of coastal regions.*

Keywords: coastal region; competitiveness; competitiveness of coastal regions.

У міру того, як кількість морських заповідних територій в світі швидко зростає – від 5% у 2005 році і до 10% у 2016 році від загальної площі водних ресурсів Земної кулі, існує однакова потреба у збільшенні зусиль та забезпеченні стимулів для ефективного управління ними з метою збереження біорізноманіття за їх допомогою [1]. Екологічне управління та збереження популяцій дикої природи морів є одним з найважливіших завдань управління приморськими регіонами. [2].

Розглядаючи світовий досвід управління сектором морського господарства з метою забезпечення конкурентоспроможності приморських регіонів, необхідно зазначити про ефективність використання інструментів стимулювання діяльності. Серед видів діяльності виокремлюються господарська (рибальство та аквакультура, біотехнології та дослідження шельфу морів), рекреаційна, енергетика та суднобудування, логістична, освітньо-наукова, екосистемна-природоохоронна. Відповідно до кожного виду діяльності систематизовано в табл. 1 управлінські рішення щодо їх активізації.

Таким чином, узагальнивши світовий досвід управління приморськими регіонами, варто відмітити про світові тенденції цього процесу.

1. Існування чіткої стратегії блакитного зростання ЄС, стратегій розвитку морських регіонів (що підпорядковуються стратегії регіонального розвитку ЄС) дозволяє органам місцевої та регіональної влади використовувати наявні інструменти впливу для створення висококваліфікованих робочих місць та економічних можливостей в морській галузі (з урахуванням специфіки кожного регіону). Заслужують уваги стратегії smart-спеціалізації та високотехнологічні сектори, що вимагають певної освіти, навичок та досвіду спеціалістів (біотехнології, дослідження шельфу морів за допомогою робототехніки тощо)

2. Функціонування морських кластерів є прикладом ефективного способу інтеграції підприємств морської та суміжної галузей, сприяє розвитку міжнародної торгівлі, підвищенню доданої вартості регіону, збільшенню зайнятості в регіоні, підвищенню навичок персоналу, розвитку та вдосконаленню технологій.

3. Зростання доданої вартості в морському секторі залежить від рівня розвитку регіональної інфраструктури та суміжних секторів. Яскравий приклад створення регіональної екосистеми регіону – морський регіон Осло, який завдяки використанню трьох принципів – інфраструктура, цифровізація та наука – став одним з провідних регіонів ЄС за об'ємом створюваної доданої вартості в економіці.

4. З огляду на стан екосистеми морів, заходи з охорони та захисту морських заповідних зон є необхідними та актуальними по всьому світу та сприяють відновленню потенціалу морів та океанів.

5. Туристична галузь стає одним з рушіїв підвищення конкурентоспроможності приморського регіону за рахунок використання природно-географічних, економічних та соціальних регіональних можливостей. Подолання міжсезоння та сприяння розвитку екотуризму – одні з ключових завдань стратегій розвитку приморських регіонів.

Таблиця 1 - Класифікація світового досвіду управлінських впливів на конкурентоспроможність приморських регіонів

Види діяльності	Країни (групи країн)	Інструменти стимулювання (управлінські рішення для активізації діяльності)
Господарська, в т.ч. - рибальство та аквакультура	Країни басейну Адріатичного, Середземного та Чорного морів, Норвегія, США	Запровадження екологічної переробки риби; боротьба з незаконним рибальством; контроль та моніторинг; встановлення норм та обмежень
- біотехнології та дослідження шельфу морів	Країни басейнів Чорного та Балтійського морів, ОАЄ, Панама, США	Наукова співпраця робочих та експертних груп; розробка спільних регіональних транскордонних програм; забезпечення зв'язку сектору з сільським господарством, торгівлею, транспортом
Туристично-рекреаційна	Країни басейнів Балтійського, Чорного, Адріатичного та Середземного морів	Розширення попиту на круїзний туризм; підтримка стартапів в туризмі; створення стратегії розвитку; підготовка спеціалістів з навичками в туристичній галузі; подолання міжсезоння (за рахунок оздоровлення людей похилого віку, проведення конференцій)
Промислова, в т.ч. - енергетика	Країни басейнів Балтійського, Чорного, Адріатичного та Середземного морів, Норвегія, Данія	Зменшення нормативних бар'єрів для транскордонних інвестицій; функціонування морських кластерів; забезпечення безпеки діяльності; вироблення енергії з відновлюваних джерел
- суднобудування	Країни басейну Балтійського моря, Данія, Норвегія	Інвестиційна підтримка проектів; навчання персоналу; впровадження найсучасніших технологій
Логістична (морський транспорт)	Країни басейнів Балтійського, Чорного, Адріатичного морів, ОАЄ, Канада	Забезпечення безпеки діяльності; кластеризація портової діяльності; створення інформаційної системи руху суден для забезпечення безпеки; розвиток портових терміналів; підвищення пропускної спроможності портів; розвиток морських магістралей за рахунок трансформації з авто- та ж/д сполученням
Інтелектуальна (наука, освіта, інновації)	Країни басейну Балтійського моря, Норвегія, ОАЄ, Панама, Сингапур, Канада	заснування мережі морських академій; участь держави в стимулюванні створення інноваційних кластерів; спеціальні програми навчання та проекти підвищення кваліфікації та навичок персоналу, задіяного в морській індустрії
Екосистемна-природоохоронна	Країни басейнів Чорного, Адріатичного та Середземного морів, Нова Зеландія, Філіппіни, Австралія, США	Розробка екологічних норм; екологічний контроль і моніторинг; обмін країнами світовим досвідом управління МЗЗ; здійснення морського просторового планування; комплексне управління прибережними зонами; інвестування у водопостачальні та очисні споруди; вирішення проблем морського та океанічного сміття; розробка спільних транскордонних планів управління екосистемою морів та океанів.

6. Функціонування спеціальних регіональних органів, підписання регіональних конвенцій з розвитку приморських територій, створення союзів – характерна риса стратегій розвитку приморських регіонів.

7. З метою поліпшення адміністративного та інституційного потенціалу, морських послуг та кращого управління впроваджено обмін даними, спільне планування та скоординоване управління існуючими ресурсами (наприклад, морське просторове планування та комплексне управління прибережними зонами).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Costello MJ, Ballantine WJ. Biodiversity conservation should focus on no-take Marine Reserves. *Trends in Ecology & Evolution*. 2015. Vol. 30. P. 507–509

2. Giménez J., Louis M., Barón E., Ramírez F., Verborgh P., Gauffier P., Esteban R., Eljarrat E., Barceló D., Forero M., Stephanis R. Towards the identification of ecological management units: A multidisciplinary approach for the effective management of bottlenose dolphins in the southern Iberian Peninsula. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*. 2017. Vol 28. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/aqc.2814> (дата звернення: 28.10.2020)

Безхлібна Анастасія Павлівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу, Національний університет «Запорізька політехніка», Запоріжжя, e-mail: bezkhlibna22@gmail.com

Bezkhlibna Anastasiia P. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, National University "Zaporizhzhia polytechnics", Zaporizhzhia. e-mail: bezkhlibna22@gmail.com